

Nr 502.

Av herr **Björkman m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 213, med förslag till kommunal-skattelag m. m.*

Den föreliggande kungl. propositionen i kommunalskattefrågan (nr 213) har bland annat också upptagits till behandling beskattningen av vissa monopolbolag. Om än i beskuret skick har här framlagts av 1924 års skatteberedning utarbetade bestämmelser.

Även med de för städerna förmånliga beskärningar, som gjorts i skatteberedningens förslag, skulle genom riksdagens godkännande av kommunal-skatteförslaget på denna punkt ett stort antal stadssamhällen drabbas av en betydande om än successiv minskning i sina skatteinkomster. Det synes under sådana förhållanden vara att beklaga, att de berörda kommunerna icke, innan förslaget förelades riksdagen, beretts tillfälle att yttra sig i frågan, något som icke synes behöva stött på oövervinnliga svårigheter, då skatteberedningens förslag förelåg i början av december förra året och kungl. maj:ts proposition i kommunalskattefrågan kom på riksdagens bord den 22 sistlidne mars.

Emellertid har stadssamhällenas sammanslutning, Svenska stadsförbundet, beretts tillfälle — dock inom en mycket knappt tillmätt tidsfrist — att yttra sig i frågan. Ett sådant yttrande har också avgivits av förbundets styrelse och har i väsentliga delar återgivits i propositionen (sid. 153—156). Förbundets styrelse ställer sig, såsom framgår av referatet i propositionen, mycket bestämt avvisande mot tanken att reducera samhällenas välbehövliga skatteintäkter.

Efter en redogörelse för denna frågas tidigare riksdagsbehandling uppvisar styrelsen, att de nykterhetspolitiska synpunkterna tidigare städse skjutits i förgrunden. I yttrandet understrykes emellertid starkt, att i realiteten frågan om kommunalskatten från systembolagen kommit att spela en mycket liten roll, när det gällt att avgöra uppkommande oktrojfrågor i de kommunala beslutande församlingarna. Mest betyda därvidlag de handelspolitiska synpunkterna. »Där spritförsäljningsstället är, dit drar sig också handel.» I propositionen förklarar nu emellertid departementschefen denna gång, i viss motsättning mot sina uttalanden föregående riksdag, att man mindre betraktar frågan som en »nykterhetspolitisk fråga» än en principfråga. Det må med tillfredsställelse konstateras, att dogmen om »det allmännas frigörelse från ruksdrycksintresset» denna gång till-

mätts en mera underordnad betydelse. Härigenom synes frågan komma in på ett helt annat plan, där man synes med fog kunna vänta ett lugnare och lidelsefriare bedömande av spörsmålet.

Departementschefen ser i stället nu på frågan mera ur »principiell» ståndpunkt. Monopol beviljas av staten och monopolvinsterna böra därför oavkortat tillfalla staten. Om de kommunalbeskattas, får kommunen en monopolvinst. Departementschefen framhåller, att knappast några invändningar gjorts mot dessa utgångspunkter, ens av Svenska stadsförbundet. Att förbundets styrelse icke yttrat sig på denna punkt, torde måhända dock få tillskrivas den redan påpekade omständigheten, att den synpunkt, som tidigare varit den avgörande inom riksdagen, knappast varit den nu av skatteberedningen förfäktade. Hur teoretiskt riktig den nu hävdade principen än måhända kan anses vara, synes för kommunernas del dock ett verkligt skrämmande perspektiv öppna sig, om statens monopoliserande av en förut av enskilda driven näring ovillkorligen och under alla förhållanden skulle beröva kommunerna skatteobjekt, som de räknat med vid igångsättande av företag, vilkas kostnader de måste fördela på längre tid. Inför möjligheten av dylika »reduktioner» i en framtid måste man på kommunalt håll finna denna första början farlig nog, särskilt i en tid då tendenser till monopolisering på olika områden ingalunda saknas.

Efter frågan om »den principiellt riktiga ståndpunkten» ställer departementschefen emellertid den frågan, om hänsyn till vissa kommuners ekonomi bör föranleda avsteg från vad som är principiellt riktigt. På stads-kommunalt håll torde man säkerligen icke vara böjd för att ställa nu angivna frågor i den inbördes ordning, departementschefen givit dem.

Det må vara, att man nu står inför ett förslag till en fullständig lösning av kommunalskattefrågan i hela dess vidd och att man därvid finner sig böra rätta, vad man anser principiellt oriktigt i skattesystemet. Men av dessa teoretiska skäl torde man knappast böra förleda sig till att släppa hänsynen till den bistra verklighetens hårda krav i den tid som är. Åtminstone i paritet med frågan om det teoretiskt riktiga torde därför få ställas frågan om det praktiskt möjliga. — Det må i detta sammanhang för övrigt erinras om ett påpekande i Stadsförbundets yttrande, att departementschefen föregående riksdag ansett frågan om systembolagens beskattning som kommunalt skatteproblem vinna en lämplig lösning genom att kommunal progressivskatt upphör att utgå från dessa bolag. Icke heller frågan om det teoretiskt riktiga ur skatteteknisk synpunkt skulle således påfordra, att man går så långt som nu föreslås.

Departementschefen anser sig nu emellertid kunna tillmäta frågans betydelse för kommunernas ekonomi en begränsad vikt av två skäl. Dels innebär reformen icke, att kommunerna berövas skattekällor. Den innebär endast en skatteutjämning, som ligger i ett överförande från kommunalt till kronodebetsdeln. Dels har övergångstiden tilltagits så pass lång, att övergången mildras.

Vilket teoretiskt berättigande dessa båda invändningar än må hava, kvarstår emellertid det faktum, att många kommuner just nu hava att dragas med ytterligt stora ekonomiska svårigheter. Det har under de senaste åren för dessa stadssamhällen gällt att på alla sätt uppsåra möjligheter till besparingar och utgiftsstaterna hava måst upprättas så snäva som görligt varit. Vid sina överslagsberäkningar för löpande år och närmast kommande tider har man räknat med framför allt vissa stabila skattekällor. Ett avtappande av någon av dessa måste föra med sig besvärliga situationer för de närmaste åren. Det må vara, att minskningen i inkomster kan synas relativt obetydlig. Men i nuvarande läge kan även en ringa minskning bliva mycket kännbar. Många av de ifrågakommande stadssamhällena hava, som i Stadsförbundets yttrande framhålls, drabbats av tidigare reduktioner av skatteunderlaget. Försvarsreformens följder hava för vissa av dem varit av en synnerligen ödesdiger innebörd. Det torde vara de kommunalt beskattade i dessa städer till föga tröst, om deras statsskatter eventuellt minskas genom de reducerade försvarskostnaderna. Vissa städer hava, på sätt redan är för riksdagen känt, berövats tolagsersättning genom utförelsebevisen å spannmål och riksdagen har i detta fall redan underkänt den uppfattningen, att viss stads inkomstminskning i dessa fall finge uppvägas av en inkomstökning för städerna i gemen. Det finnes stadssamhällen, i vilka mera stabila skatteunderlag nu börja tryta och för dessa kan även en i och för sig kanske så relativt obetydlig åderlåtning som den nu ifrågasatta bliva kännbar nog.

Medan man försöker »utjämna» skattetrycket genom att överföra monopolvinsterna på statsbeskattningen, pågår en utveckling av rakt motsatt innebörd på ett annat område. Medan staten för sina ändamål tar i anspråk skattekällor, som till i dag ansetts vara kommunens, lastar staten på kommunerna uppgifter som ännu i går ansågos vara statens. Oavsett alla teoretiskt måhända hållbara uttolkningar torde man i här berörda stadssamhällens kommunalförvaltningar känna sig böjd instämma i Stadsförbundets uttalande, »att man ute i kommunerna ser med oro de senaste årens tendenser att å ena sidan på kommunerna överflytta nya, ekonomiskt krävande uppgifter och å andra sidan avtappa kommunernas skatte­källor». Till belysning av stadssamhällenas nuvarande skattesatser skola till utskottet översändas vissa genom Stadsförbundet upprättade, i dess tidskrift tidigare publicerade sammanställningar och till påvisande av städernas minskade skatteintäkter efter den föreslagna reformen skola likaledes till utskottet överlämnas vissa uppgifter, som för motionärernas del för närvarande äro under insamlande genom Stadsförbundet.

Oavsett vilken uppfattning man än må hava om frågans principiella synpunkt, synes det oss under nu rådande förhållanden icke kunna ifrågasättas att av enbart teoretiska skäl genomföra den föreslagna reformen.

Med hänvisning till ovanstående tillåta vi oss hemställa,

att i kungl. propositionens förslag till kommunalskattelag måtte utgå samtliga de stadganden, som röra beskattningen av vissa monopolbolag.

Stockholm den 12 april 1928.

<i>G. A. Björkman.</i>	<i>Erik Laurén.</i>	<i>Algot Sjöström.</i>
<i>Bj. Holmgren.</i>	<i>Alex. Thore.</i>	<i>Helge Almquist.</i>
<i>Nils Winkler.</i>	<i>Arne Forssell.</i>	<i>Gust. Svedman.</i>
<i>Erik Nylander.</i>	<i>Birger Christenson</i>	<i>J. W. Mårtenson.</i>
	<i>P. Valerius Olsson.</i>	

I motionens syfte instämma:

<i>Olof Carlsson</i> i Stockholm.	<i>K. W. Holmström,</i> Stockholm.	<i>Karl Ward.</i>
--------------------------------------	---------------------------------------	-------------------
